

ՀՅՈՒՄԻՍ-ՀԱՐԱՎ ՀԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ-ԾՐԱԳԻՐ 2

ՎԱՐԿ ԹԻՎ 2729-ARM

ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՎՈՂ ԱՍԻԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԵՎ

ԱՆԿԱՌ ԱՈՒԴԻՏՈՐԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը
ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ

ԵՐԵՎԱՆ
ՀՈՒՆԻՍ 2026

Սույն հաշվետվությունը սկզբնապես պատրաստվել է անգլերեն, իսկ այնուհետև թարգմանվել հայերեն՝ ընթերցողների հարմարության համար: Անգլերեն և հայերեն տարբերակների միջև որևէ տարաձայնության դեպքում գերակայում է անգլերենը:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ	3
ԱՆԿԱՆ ԱՌԴԴՏՈՐԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	5
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՍՏԱՑՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԾԱԽՍՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ.....	8
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԿԻՑ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	10
1. Ընդհանուր տեղեկություններ.....	10
2. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ.....	13
3. Վարկային միջոցների մասհանման հաշվետվություն.....	15
4. Ծրագրի միջոցների վերաբերյալ հաշվետվություն	15
5. Ըստ ծրագրի բաղադրիչների դրամական միջոցների օգտագործման հաշվետվություն.....	16
6. Համապատասխանություն Վարկային համաձայնագրի վավերապայմաններին	19
7. Ծրագրի իրականացման առաջընթացի հաշվետվություն	20
8. Ծրագրի ծախսումների կուտակային հաշվետվություն.....	20
9. Փաստացի մասհանումների մասին հաշվետվություն.....	21
10. ԱԶԲ 2729-ARM վարկի ֆինանսավորում	23
11. Դրամական միջոցներ.....	23
12. Կանխավճարներ	23
13. Կրեդիտորական պարտքեր.....	23
14. Դատական հայցեր	24
ՀԱՎԵԼՎԱԾ. ԾԱԽՍՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆԵՐԸ ԸՍՏ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ.....	25

**ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ**

«Ճանապարհային դեպարտամենտ» Հիմնադրամի («Կազմակերպություն» կամ «Հիմնադրամ») ղեկավարությունը պատասխանատու է Ասիական Զարգացման Բանկի (ԱԶԲ) 2729-ARM վարկային համաձայնագրով (Վարկային Համաձայնագիր) ֆինանսավորվող «Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագրի-Ծրագիր 2»-ի (Ծրագիր) 2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի համար հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման համար համաձայն Հանրային Հատվածի Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՀՀՄՄԽ) կողմից հրապարակված «Ֆինանսական հաշվետվություններ հաշվապահական հաշվառման դրամարկղային միջոցների սկզբունքով» ՀՀՀՀՄ ստանդարտի և ԱԶԲ-ի կողմից հրապարակված «Վարկի տրամադրման ձեռնարկի» (լրամշակված):

Հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Կազմակերպության ղեկավարությունը պատասխանատու է.

- Պատշաճ կերպով ընտրել և կիրառել Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունները,
- Ներկայացնել տեղեկատվությունը, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, այնպես որ այն լինի արժանահավատ, համադրելի ու հասկանալի,
- Ներկայացնել լրացուցիչ անհրաժեշտ տեղեկատվություն 2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ:

Կազմակերպության ղեկավարությունը պատասխանատու է նաև.

- Մշակել, ներդնել ու պահպանել ներքին հսկողության արդյունավետ և կայուն համակարգ ողջ Ծրագրի ընթացքում,
- Կատարել հաշվապահական հաշվառման պատշաճ գրանցումներ, որոնք բավարար են ներկայացնելու ու պարզաբանելու Ծրագրի գործարքները, և որոնք հնարավորություն են տալիս հիմնավորել, որ Ծրագրի հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են «Ֆինանսական հաշվետվություններ հաշվապահական հաշվառման դրամարկղային միջոցների սկզբունքով» ՀՀՀՀՄ ստանդարտի և ԱԶԲ ուղեցույցի համաձայն,
- Ձեռնարկել հնարավոր միջոցներ Ծրագրի ակտիվների պահպանման նպատակով, և ապահովել, որ ստացված միջոցներն օգտագործվել են Վարկային Համաձայնագրում նշված պայմաններին և ԱԶԲ համապատասխան ուղեցույցներին համապատասխան՝ պատշաճ ուշադրություն դարձնելով տնտեսմանը և արդյունավետությանը, և միայն այն նպատակներով, որոնց համար հատկացվել են,
- Ապահովել, որ Կառավարության համաֆինանսավորման միջոցները տրամադրվել և օգտագործվել են Վարկային Համաձայնագրում նշված պայմաններին համապատասխան և այն նպատակների համար, որոնց համար դրանք հատկացվել են,
- Ապահովել Վարկային Համաձայնագրի IV հոդվածով նախատեսված ֆինանսական վավերապայմանների կատարումը,
- Ֆինանսավորվող աշխատանքները, ապրանքները և ծառայությունները ձեռք բերել Վարկային համաձայնագրի պայմանների համաձայն, և
- Կանխարգելել և բացահայտել խարդախությունը կամ այլ սխալները:

2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվությունները ստորագրվել են «Ճանապարհային դեպարտամենտ» Հիմնադրամի ղեկավարության կողմից 2026թ. հունիսի 30-ին:

ՀՅՈՒՄԻՄ-ՀԱՆԱԿ ՀԱՆԱՊԱՐԶԱՅԻՆ ՄԻՋԱՆՅՔԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ-ԾՐԱԳԻՐ 2

Հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվություններ

2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ

Արկադի Չերչինյան

Գործադիր տնօրեն

Շուշանիկ Գրիգորյան

Ֆինանսական ղեկավար - Ֆինանսական
կառավարման, հաշվապահական հաշվառման և
հաշվետվությունների բաժնի պետ

ԱՆԿԱՆ ԱՌԻԴԻՏՈՐԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ներկայացվում է «Ճանապարհային դեպարտամենտ» Հիմնադրամի ղեկավարությանը

Վերապահումով կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) և Ասիական Զարգացման Բանկի (ԱԶԲ) միջև կնքված 2729-ARM Վարկային համաձայնագրով (Վարկային համաձայնագիր) ֆինանսավորվող և «Ճանապարհային դեպարտամենտ» Հիմնադրամի (Կազմակերպություն/Հիմնադրամ) կողմից իրականացվող «Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագրի-Ծրագիր 2»-ի (Ծրագիր) հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ դրամական միջոցների ստացումների և ծախսումների մասին հաշվետվությունը, ինչպես նաև հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվություններին կից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփը և այլ ծանոթագրությունները:

Մեր կարծիքով, բացառությամբ մեր հաշվետվության «Վերապահումով կարծիքի հիմքեր» բաժնում նկարագրված հանգամանքի հնարավոր հետևանքների, սույն հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Ծրագրի դրամական հոսքերը 2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի համար՝ համաձայն «Ֆինանսական հաշվետվություններ հաշվապահական հաշվառման դրամային միջոցների սկզբունքով» Հանրային Հատվածի Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտի (ՀՀՀՀՄՍ-դրամային միջոցների սկզբունք) և ԱԶԲ-ի կողմից հրապարակված «Վարկի տրամադրման ձեռնարկի» (լրամշակված):

Վերապահումով կարծիքի հիմքեր

Դրամական միջոցների ստացումների և ծախսումների մասին հաշվետվությունը ներառում է շինարարին՝ Կորսան Կորվիամ Կոնստրուկտիոն ԷՍ.Ա. Ընկերությանը փոխանցված նախավճարները 27,612,508 ԱՄՆ դոլարի չափով, որոնք սկզբնապես հաշվառվել են «Աշխատանքներ» կատեգորիայի ներքո: Վճարումից հետո Կազմակերպությունը դատական վարույթ է սկսել Կորսան Կորվիամ Կոնստրուկտիոն ԷՍ.Ա. Ընկերության դեմ (տե՛ս ծանոթագրություն 14-ը): Չնայած վճարումը կատարվելու պահին համապատասխանաբար գրանցվել է հաշվապահական հաշվառման դրամարկղային սկզբունքով, այս գումարի վերջնական փոխհատուցելիությունն անորոշ է և կախված է դատական վարույթի արդյունքից: Այսպիսով, այս գումարը չի կարող համարվել «Աշխատանքներ» կատեգորիային համապատասխանող ծախս համաձայն Վարկային համաձայնագրի պայմանների (քանի որ շինարարական ծառայություններ չեն ստացվել) մինչև արբիտրաժային գործընթացի ավարտը և որոշման հրապարակումը:

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի և Երաշխավորման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ԱԵՄՄԽ) կողմից հրապարակված Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներին) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում:

Մենք անկախ ենք Ծրագրից և Կազմակերպությունից՝ համաձայն Հաշվապահների Էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի Էթիկայի կանոնագրքի (ՀԷՄՄ կանոնագիրք), և պահպանել ենք Էթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն ՀՄԷՄ կանոնների:

Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ ու համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ մեր վերապահումով կարծիքն արտահայտելու համար:

Հանգամանքի շեշտադրում - Հաշվապահական հաշվառման դրամարկային սկզբունք

Առանց ձևափոխելու մեր կարծիքը, Ձեր ուշադրությունն ենք հրավիրում ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծնթ. 2-ին, որտեղ ներկայացված է, որ հատուկ նպատակների սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստված են դրամարկային սկզբունքով, ինչի պատճառով այս հաշվետվությունները կարող են չհամապատասխանել այլ նպատակներով օգտագործման համար:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Կազմակերպության ղեկավարությունը պատասխանատու է Հանրային Հատվածի Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՀՀՄՄՄ) կողմից հրապարակված “ՀՀՀՀՄՄ-դրամային միջոցների սկզբունք” ստանդարտի և ԱԶԲ-ի կողմից հրապարակված “Վարկի վճարման ձեռնարկի” (լրամշակված) համաձայն հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման համար և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որը, ղեկավարության կարծիքով, անհրաժեշտ է՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացած լինելու հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորի եզրակացություն:

Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ներին համապատասխան իրականացրած աուդիտը միշտ կհայտնաբերի բոլոր էական խեղաթյուրումները, երբ նրանք առկա են: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամոռեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ այդ հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՄ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություններ և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի վրումն՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի չարաշահում,
- ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ Հնկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար,
- գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների և կից բացահայտումների խելամոռությունը,
- գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները:

Մենք, ի թիվս այլ հարցերի, ղեկավարությանը տեղեկացնում ենք աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

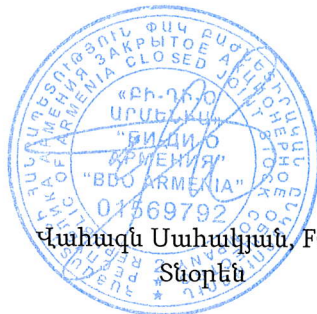
Եզրակացություն իրավական այլ պահանջներին համապատասխանելու վերաբերյալ

Վարկային համաձայնագրի պահանջների պահպանման նպատակով Կազմակերպության ղեկավարությունը պետք է ապահովի, որ.

1. Վարկային միջոցներն օգտագործվել են Ասիական զարգացման բանկի (ԱԶԲ) և Հայաստանի Հանրապետության միջև կնքված վարկային համաձայնագրի պայմաններին և ԱԶԲ ուղեցույցներին համապատասխան՝ պատշաճ ուշադրություն դարձնելով տնտեսմանը և արդյունավետությանը, և միայն այն նպատակներով, որոնց համար հատկացվել են:
2. ՀՀ Կառավարության համաֆինանսավորումը հատկացվել և օգտագործվել է Վարկային Համաձայնագրին համապատասխան, և միայն այն նպատակներով, որոնց համար տրամադրվել է:
3. Վարկային Համաձայնագրի Բաժին IV-ում նշված ֆինանսական վավերապայմանները պահպանվել են:
4. Աշխատանքները, ապրանքները և ծառայությունները ձեռք են բերվել Վարկային Համաձայնագրին համապատասխան:

Մեր կարծիքով, բացառությամբ «Վերապահումով կարծիքի հիմքեր» և «Անհամապատասխանության մասին եզրակացություններ» բաժիններում քննարկված հարցերի, Կազմակերպության ղեկավարությունը բոլոր էական առումներով պահպանել է վերը նշված պահանջները 2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածում:

«Բի-Դի-Օ Արմենիա» ՓԲԸ
30 հունիսի 2026թ.

Վահագն Սահակյան, FCCA
Տնօրեն

ԴՐԱՍՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՄՏԱՑՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԾԱՌԱՍՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագիր-Ծրագիր 2
 ԱԶԲ վարկի թիվ 2729-ARM
 2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ

Ծնթ.	31.12.2024թ. ավարտված տարի	31.12.2025թ. ավարտված տարի	Կուտակային		31.12.2023թ. ավարտված տարի	Կուտակային առ 31.12.2023թ.
			ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար		ԱՄՆ դոլար
Դրամական մուտքեր ԱԶԲ 2729-ARM վարկի ֆինանսավորում Հալստտանի Հանրապետության համաֆինանսավորում Ընդամենը ֆինանսավորում	10	25,464,581	3,701,497	160,110,545	14,757,494	130,944,468
		5,321,440	30,025,846	55,711,806	1,377,025	20,364,520
		30,786,021	33,727,343	215,822,351	16,134,519	151,308,988
Ծախսումներ Աշխատանքներ – ԱԶԲ Խորհրդատվական ծառայություններ-ԱԶԲ Աշխատանքներ - ՀՀ համաֆինանսավորում Խորհրդատվական ծառայություններ - ՀՀ համաֆինանսավորում Տեխնոագումար Հարկեր, տուրքեր Այլ աշխատանքներ Այլ խորհրդատվական ծառայություններ Սպասարկման ծախսեր Ընդամենը ծախսումներ	8	24,073,101	3,452,693	143,378,356	13,722,856	115,852,562
		1,391,480	248,804	12,732,189	1,034,638	11,091,905
		-	25,569,590	25,569,590		
		-	1,208,388	1,208,388		
		-	-	4,000,000	-	4,000,000
		5,321,440	2,803,047	27,689,931	1,375,942	19,565,444
		-	-	146,899	-	146,899
		-	-	234,381	-	234,381
		-	444,821	444,821		
		30,786,021	33,727,343	215,404,555	16,133,436	150,891,191
Փոխարժեքային օգուտ/(վնաս) Դրամական միջոցների գուտ աճ/(նվազում) Դրամ. միջոցների սկզբնական մնացորդ Դրամ. միջոցների վերջնական մնացորդ		(6,964)	-	(417,796)	372	(410,833)
	11	(6,964)	-	0	1,455	6,964
		6,964	-	-	5,509	-
	11	-	-	-	6,964	6,964

Ծրագրի ֆինանսական հաշվետվությունները ստորագրվել են «Ճանապարհային ղեկավարումներ» Հիմնադրամի ղեկավարության կողմից 2026թ. հունիսի 30-ին: Կից ծանոթագրությունները ծրագրի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասն են կազմում:

Արվարդի Չերչիկյան
Գործադիր տնօրեն

Շուշանիկ Գրիգորյան

Ֆինանսական ղեկավար - Ֆինանսական կառավարման,
հաշվապահական հաշվառման և հաշվետվությունների
բաժնի պետ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՆՈՒՅՑՈՒԹՅԱՆ ՄԻՆԻՍՏԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվություններ

2025 թվականի հունվարի 1-ից սինչն 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ

Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագիր-Ծրագիր 2

ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM

2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ

1. Ընդհանուր տեղեկություններ

1.1. Ծրագրի ֆինանսավորում

Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) և Ասիական Զարգացման Բանկի (ԱԶԲ) միջև 2009թ. սեպտեմբերի 15-ին ստորագրված Շրջանակային ֆինանսավորման համաձայնագրով ԱԶԲ-ն համաձայնել է Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագրի ֆինանսավորման նպատակով ՀՀ-ին տրամադրել բազմափուլ (բազմատրանշային) վարկավորում՝ 500 միլիոն դոլար ընդհանուր գումարով:

ԱԶԲ-ի կողմից ֆինանսավորման տրանշերը կարող են տրամադրվել, եթե խնդիրները շարունակեն համահունչ լինել այն ընդհանուր պատկերացումներին և ակնկալիքներին, որոնց վրա հիմնված է վարկավորումը: Յուրաքանչյուր վարկ հանդիսանում է առանձին տրանշ: Յուրաքանչյուր տրանշ կարող է ֆինանսավորվել նախորդ կամ հաջորդ տրանշերի ֆինանսավորման պայմաններից տարբերվող պայմաններով: Տրանշները կարող են տրամադրվել հաջորդաբար կամ միաժամանակ, և որոշները կարող են ժամանակային առումով համընկնել միմյանց հետ:

ՀՀ-ի և ԱԶԲ-ի միջև 2011թ. մայիսի 30-ին ստորագրված “Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագիր – Ծրագիր 2 (հատուկ գործողություններ)” (Ծրագիր, կամ Տրանշ-2) վարկային համաձայնագրի համաձայն՝ ԱԶԲ-ն ՀՀ-ին է տրամադրել 170,000,000 ԱՄՆ դոլարի չափով 2729-ARM վարկ: Վարկը տրամադրվել է երկրորդ տրանշի ֆինանսավորումն իրականացնելու նպատակով:

ՀՀ Տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարության և ԱԶԲ-ի միջև 17 Հունիս 2016թ. նամակ-համաձայնագրի համաձայն կատարվել է ԱԶԲ 2729-ARM վարկային միջոցների վերաբաշխում, ինչի արդյունքում 6,000,000 ԱՄՆ դոլար հատկացվել է Տրանշ 1-ի իրականացմանը:

Համաֆինանսավորումը տրամադրվում է ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներից: Համաֆինանսավորումը տրամադրվում է ֆինանսավորելու ՀՀ օրենքներով պահանջվող հարկերը և տուրքերը:

Տրանշ 2-ի ծրագիրն ավարտվել է 2024 թվականի դեկտեմբերի 31-ին, որից հետո սահմանվել է 4-ամսյա ավարտական (Winding-Up) ժամանակահատված, որը տևել է մինչև 2025 թվականի ապրիլի 30-ը:

1.2. Ծրագրի նպատակները

2729-ARM վարկային համաձայնագրով իրականացվող Ծրագրի նպատակներն են.

- Միջպետական ճանապարհային տրանսպորտի տրանզիտի հեշտացում,
- առևտրային հոսքերի և մրցակցայնության մեծացում,
- տրանսպորտի ծախսերի նվազեցում,
- շուկաների, աշխատանքների և սոցիալական ծառայությունների մոբիլություն և հասանելիություն,
- կառավարման բարելավում:

Ծրագրի բաղադրիչներն են.

- Աշտարակ և Թալին քաղաքների միջև գտնվող մոտ 41.3 կմ երկարությամբ երկշարք ճանապարհահատվածի վերակառուցում և լայնացում քառաշարքի:
- Խորհրդատվական ծառայություններ և ծրագրի կառավարում ներառյալ ուսումնասիրությունների նախապատրաստում և Ներդրումային Ծրագրի շրջանակներում ֆինանսավորվող հետագա ծրագրերի մանրամասն նախագծում, շինարարական աշխատանքների վերահսկողություն, մրցութային փաստաթղթերի պատրաստում, գնումների իրականացում և կարողությունների զարգացում:

1.3. Ծրագրի բյուջե

Ծրագրի թարմացված բյուջեն կազմում է 210,000,000 ԱՄՆ դոլար (USD): Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենքներով պահանջվող հարկերը և տուրքերը Վարկային միջոցներից չեն վճարվում: Վերջիններս կատարվում են Հայաստանի Հանրապետության համաֆինանսավորման հաշվին:

Կատեգորիա	ԱԶԲ Վարկ 2729-ARM /Ծրագիր-2/			Հայաստանի Հանրապե- տություն*	Ընդամենը
	Նախնական	Վերաբաշխված	Թարմացված		
	ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար
Աշխատանքներ	149,700,000	2,200,954	151,900,954	-	151,900,954
Խորհրդատվական ծառայություններ	7,000,000	6,799,046	13,799,046	-	13,799,046
Տոկոսագումար	10,000,000	(6,000,000)	4,000,000	-	4,000,000
Այլ (ներառյալ տեղական հարկերը)	-	-	-	32,000,000	32,000,000
Զբաղիված	3,300,000	(3,000,000)	300,000	8,000,000	8,300,000
Ընդամենը	170,000,000	-	170,000,000	40,000,000	210,000,000

*Բյուջեն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից ծրագրի իրականացման ընթացքում առաջացող հարկերն ու տուրքերը ծածկելու պարտավորության նախահաշիվ է:

Ընդհանուր բյուջեն չի ներառում Հայաստանի Հանրապետության կողմից հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի իրականացման համար հատկացված միջոցները:

2025 թվականի մայիսի 1-ից հետո ծրագրի գործունեության իրականացումը շարունակվել է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից տրամադրված ֆինանսավորման հաշվին: 2012 թվականի դեկտեմբերի 21-ի գրությամբ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը պարտավորվել է ֆինանսավորել Տրանշ 2-ի ֆինանսավորման ցանկացած պակասորդ, ինչպես նաև Տրանշ 2-ի իրականացման ընթացքում առաջացած կամ առաջացող ծախսերի ցանկացած գերազանցում:

1.4. Ծրագիրն իրականացնող հաստատություն

Ծրագիրը իրականացվում է «Ճանապարհային դեպարտամենտ» Հիմնադրամի կողմից («Կազմակերպություն» կամ «Հիմնադրամ»): Հիմնադրամը «Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագրի իրականացման կազմակերպություն» ՊՈԱԿ-ի և «Տրանսպորտի ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի իրավահաջորդն է: Վերակազմավորումը կատարվել է համաձայն ՀՀ Կառավարության 15.12.2016թ. թիվ 1304-Ա

որոշման:

ՀՀ Կառավարության 06.08.2021թ. թիվ 1298 որաշման համաձայն «Ճանապարհային դեպարտամենտ» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը վերակազմավորվել է «Ճանապարհային դեպարտամենտ» Հիմնադրամի:

Հիմնադրամը իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող ոչ առևտրային կազմակերպություն է, որի կառավարումն իրականացնող լիազորված պետական մարմինը մինչև 2019թ. հունիսի 20-ը Հայաստանի Հանրապետության տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարությունն էր, իսկ դրանից հետո համաձայն ՀՀ Կառավարության 06.06.2019թ. թիվ 733-Ն որոշման՝ ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունը:

Հիմնադրամի հիմնական նպատակն է ՀՀ-ում տրանսպորտի ոլորտի ծրագրերի արդյունավետ իրականացման ապահովումը, ներառյալ՝ Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագրի և Հյուսիսային միջանցքի արդիականացման ծրագրի աշխատանքների իրականացումը:

2025 թվականի մայիսի 1-ից ուժի մեջ մտնելով՝ գործող պայմանագրերի շրջանակներում առկա բոլոր չմարված վճարումները, ինչպես նաև Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ ծրագրի կառավարման ծախսերը ֆինանսավորվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության համաֆինանսավորման միջոցների հաշվին: Բացի այդ, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը պարտավորվել է ֆինանսավորել 2-րդ տրանշի շրջանակներում առաջացող ցանկացած ֆինանսավորման պակասուրդ, ինչպես նաև 2-րդ տրանշի իրականացման ընթացքում առաջացած կամ կատարված ցանկացած ծախսերի գերազանցում:

Հիմնադրամի գրանցման և գործունեության հասցեն է՝ ՀՀ, Երևան, Կառավարական 3 շենք:

1.5. Հողերի Օտարման և Տարաբնակեցման Ծրագիր (ՀՕՏԾ)

Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ է հողերի ձեռքբերում և ազդեցության ենթարկված անձանց վերաբնակեցում: Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի սեպտեմբերի 6-ի թիվ 1139-Ն որոշմամբ հաստատվել է «Հյուսիս-Հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագիր – Ծրագիր 2» (Աշտարակ–Թալին ճանապարհահատված) ծրագրի հողերի ձեռքբերման և վերաբնակեցման ծրագիրը (LARP):

LARP-ն ամբողջությամբ ֆինանսավորվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից: Ծրագրի ընդհանուր արժեքը սահմանվել է 2,304,485 հազար դրամ, որը 2012 թվականին ամբողջությամբ տրամադրվել է «Հյուսիս-Հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագրի իրականացման կազմակերպություն» ՊՈԱԿ-ին: Այնուհետև, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի հունիսի 12-ի թիվ 603-Ն որոշման համաձայն, 2014 թվականի հուլիսի 21-ին LARP-ի ֆինանսավորման նպատակով լրացուցիչ հատկացվել է 958,826 հազար դրամ:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի մայիսի 23-ի թիվ 626-Ն որոշմամբ հանրության գերակա շահ է ճանաչվել Աշտարակ–Թալին ճանապարհահատվածի 40+000 կմ–47+400 կմ հատվածում գործող հաղորդակցման գծերի տեղափոխման համար անհրաժեշտ հողատարածքների ձեռքբերումը:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հունիսի 20-ի թիվ 777-Ն որոշմամբ հանրության գերակա շահ է ճանաչվել նաև 37+544.68 կմ–40+000 կմ և 47+400 կմ–71+500 կմ հատվածներում գործող հաղորդակցման գծերի տեղափոխման համար անհրաժեշտ հողատարածքների ձեռքբերումը:

Ազդեցության ենթարկված գույքի չափազանցում, գույքագրման և գնահատման նպատակով 2018 թվականի նոյեմբերի 15-ին «Տրանսպորտային ծրագրերի իրականացման կազմակերպություն» ՊՈԱԿ-ի և «Ափթայմ» ՍՊԸ-ի միջև կնքվել է խորհրդատվական ծառայությունների մատուցման

ՀՅՈՒՄԻՄ-ՀՄՄԱԿ, ՀԱՆԱՊԱՐԶԱՅԻՆ ՄԻՋԱՆՑՔԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ-ԾՐԱԳԻՐ 2

Հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվություններ

2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ

պայմանագիր: Խորհրդատուն իրականացրել է Հայաստանի Հանրապետության Արագածոտնի մարզի Ագարակ համայնքի հնագիտական հուշարձանը շրջանցող 29+600 կմ–37+544.68 կմ ճանապարհահատվածի, ինչպես նաև Աշտարակ–Թալին ճանապարհահատվածի նույն հատվածում գտնվող հաղորդակցման գծերի ազդեցության ենթարկված տարածքների չափագրումը, գույքագրումը և սեփականության իրավունքի գնահատումը:

Հողերի սեփականության իրավունքի փոխանցման գործընթացն իրականացնելու նպատակով 2018 թվականի նոյեմբերի 15-ին «Տրանսպորտային ծրագրերի իրականացման կազմակերպություն» ՊՈԱԿ-ի և «Մեդիա-Մոդել» ՍՊԸ-ի միջև կնքվել է խորհրդատվական ծառայությունների պայմանագիր: Պատրաստվել են Արագածոտնի մարզի Ագարակ համայնքի հնագիտական հուշարձանը շրջանցող 29+600 կմ–37+544.68 կմ ճանապարհահատվածի և Աշտարակ–Թալին ճանապարհահատվածի 40+000 կմ–47+400 կմ հատվածի հողատարածքների ձեռքբերման պայմանագրերի նախագծերը՝ դրանք ազդեցության ենթարկված անձանց ներկայացնելու նպատակով: Նշված հողատարածքների ձեռքբերման գործընթացն ավարտվել է:

LARP-ի իրականացման լրացուցիչ աշխատանքների շրջանակում շինարարական աշխատանքները բաժանվել են երկու հատվածի՝ Լոտ 1 (29+600 կմ–37+545 կմ, 8 կմ) և Լոտ 2 (37+545 կմ–71+435 կմ, 34 կմ): Լոտ 2-ի իրականացման համար անհրաժեշտ է եղել ձեռք բերել լրացուցիչ 345 հողատարածք, որի համար նախատեսվել է 710,378.81 հազար դրամ լրացուցիչ բյուջե, որից 2023 թվականի ընթացքում ծախսվել է 200,066.0 հազար դրամ:

Նախորդ հաշվետու ժամանակահատվածում ծրագրի իրականացման խորհրդատուն սկսել է 317 հողամասի ձեռքբերման գործընթացը: Բոլոր սեփականատերերին, հողօգտագործողներին և վարձակալներին տրամադրվել են ձեռքբերման պայմանագրերի նախագծերը: Դրանցից 284 պայմանագիր ստորագրվել է, 14 հողամասի վերաբերյալ նախաձեռնվել է հարկադիր օտարման գործընթաց (բոլոր դատական գործերն ավարտվել են հաշվետու ժամանակաշրջանում՝ հոգուտ ՃՀՀ-ի), իսկ 19 հողամասի համար անհրաժեշտ է նոր EDD, քանի որ կադաստրային տեխնիկական խնդիրները խոչընդոտել են հողերի ձեռքբերման գործընթացը: Լոտ 2-ի իրականացումն ավարտվել է: 2024 թվականի հաստատված տարեկան բյուջեն կազմել է 517,850 հազար դրամ, և նույն չափով 517,850 հազար դրամ, իրականացվել են ծախսեր:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ճանապարհային դեպարտամենտը նախաձեռնել է խորհրդատվական ծառայությունների գնում՝ Լրացում թիվ 5-ի պատրաստման նպատակով, որը կներառի վերոնշյալ 19 հողամասերը, ինչպես նաև Ուշան, Քոշ, Նոր Բազմաբերդ և Արուճ համայնքներում միջցյուղային և մուտքային ճանապարհների վերանախագծման արդյունքում ազդեցության ենթարկված լրացուցիչ հողատարածքները:

2. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ

2.1 Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստում և ներկայացում

Ծրագրի ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Հանրային Հատվածի Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՀՀՄՄԻ) կողմից հրապարակված “ՀՀՀՀՄՄ-դրամային միջոցների սկզբունք” ստանդարտի և ներկայացված է Ասիական Զարգացման Բանկի կողմից հրապարակված “Վարկի վճարման ձեռնարկին” (լրամշակված) համապատասխան:

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս կիրառվել է ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է ներկայացված բոլոր ժամանակահատվածների համար:

2.2 Հաշվապահական հաշվառման դրամարկղային մեթոդի սկզբունք

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել և ներկայացվել են կիրառելով հաշվապահական հաշվառման դրամարկղային մեթոդի սկզբունքը:

Հաշվապահական հաշվառման դրամարկղային մեթոդի սկզբունքի կիրառման դեպքում գործարքները և այլ դեպքերը ճանաչվում են միայն այն դեպքում, երբ դրամական միջոցը կամ համարժեքը ստացվել է կամ վճարվել:

Դրամարկղային մեթոդի սկզբունքով պատրաստված ֆինանսական հաշվետվությունները տրամադրում են տեղեկատվություն ժամանակաշրջանում ստացված դրամական միջոցների, դրամական միջոցների օգտագործման ուղղությունների և հաշվետու ամսաթվի դրությամբ դրամական միջոցների մնացորդների վերաբերյալ:

2.3 Ներկայացման արժույթը

Ծրագրի ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը ԱՄՆ դոլարն է (USD):

2.4 Գործարքներ արտարժույթով

Արտարժույթը Ծրագրի ներկայացման արժույթից տարբերվող արժույթն է:

Ծրագրի բանկային հաշիվները վարվում են և գործարքները իրականացվում են ԱՄՆ դոլարով և ՀՀ դրամով: ՀՀ դրամով արտահայտված գործարքները փոխարկվում են ԱՄՆ դոլարի հետևյալ կերպ.

ա) ՀՀ դրամով արտահայտված Հայաստանի Հանրապետության հատկացումները և դրանց հաշվին կատարված ծախսումները ներկայացվում են ԱՄՆ դոլարով՝ կիրառելով գործարքի նախորդ օրվա դրությամբ հայտարարված արտարժույթի փոխարկման փոխարժեքը,

բ) ՀՀ դրամով արտահայտված Ասիական Զարգացման Բանկի ֆինանսավորման հաշվին իրականացվող վճարումները կապալառուներին և այլ մատակարարներին ներկայացվում են ԱՄՆ դոլարով՝ կիրառելով.

- Մինչև 2021թ. մարտի 1-ը գործարքի նախորդ օրվա դրությամբ հայտարարված արտարժույթի փոխարկման փոխարժեքը,

- 2021թ. մարտի 1-ից՝ վճարման օրվա դրությամբ Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված արտարժույթի վաճառքի փոխարժեքը:

գ) Կապալառուներին դրամով արտահայտված և ԱԶԲ-ի կողմից ուղղակի վճարումների միջոցով վճարված վճարումները փոխարկվում են ԱՄՆ դոլարի՝ փաստացի փոխարկման փոխարժեքով:

2025թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից հայտարարված փոխարժեքն էր՝ 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1 ԱՄՆ դոլար = 381.4 ՀՀ դրամ ((2024 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1 ԱՄՆ դոլար = 396.56 ՀՀ դրամ):

2.5 Դրամական միջոցներ

Դրամական միջոցները բաղկացած են բանկային հաշիվների մնացորդներից:

2.6 Հարկեր

Օրենքով պահանջվող բոլոր հարկերի վճարումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրությանը համաձայն:

2.7 Բյուջե

Ծախսերի բյուջեն կազմվում է նախորդ ժամանակաշրջանի փաստացի կուտակային ծախսերին գումարելով հաշվետու ժամանակաշրջանի թարմացված բյուջեն:

ՀՅՈՒՄԻՍ-ՀԱՐԱԿ ԸԱՆԱՊԱՀԱՅԻՆ ՄԻՋԱՆՑՔԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ-ԾՐԱԳԻՐ 2

Հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվություններ

2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ

2. Վարկային միջոցների մասհանման հաշվետվություն

ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM

2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ
ԱՄՆ դոլար

Դիմումի համար	Վճարման ամսաթիվ	Ծախսային հոդված		
		Աշխատանքներ	Խորհրդատվական ծառայություններ	Ընդամենը
		1	2	
WA000149	31-01-25	1,081,390.08	-	1,081,390.08
WA000150	31-01-25	1,509,257.20	-	1,509,257.20
WA000151	24-01-25	-	131,420.52	131,420.52
WA000152	17-03-25	-	110,362.39	110,362.39
WA000153	28-03-25	862,045.86	-	862,045.86
WA000154	20-05-25	-	7,020.81	7,020.81
Ընդամենը 2024		3,452,693.14	248,803.72	3,701,496.86

3. Ծրագրի միջոցների վերաբերյալ հաշվետվություն

Ծրագրի միջոցների վերաբերյալ հաշվետվությունը բացահայտում է Ծրագրի ակտիվները, պարտավորությունները և գուտ ակտիվները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Այն պատրաստված է հաշվեգրման սկզբունքի համաձայն, այսինքն՝ գործարքները ճանաչվում են, երբ տեղի են ունենում (և ոչ թե այն դեպքում, երբ գումարը ստացվում կամ վճարվում է):

	Ծնթ.	Առ 31.12.2025թ. ԱՄՆ դոլար	Առ 30.12.2024թ. ԱՄՆ դոլար	Առ 31.12.2023թ. ԱՄՆ դոլար
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ	11	-	-	6,964
Կանխավճարներ	12	27,612,508	35,616,576	37,556,740
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԱԿՏԻՎՆԵՐ		27,612,508	35,616,576	37,563,704
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Կրեդիտորական պարտքեր	13	13,871,180	14,840,035	9,781,021
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		13,871,180	14,840,035	9,781,021
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
ԶՈՒՏ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Ֆինանսավորում				
ԱԶԲ 2729-ARM վարկից	10	160,110,545	156,409,409	130,944,468
Հայաստանի		55,711,806	25,685,960	20,364,520
Հանրապետությունից				
		215,822,351	182,095,009	151,308,989
Կուտակային ծախսեր				
Ծրագրային ծախսեր		(197,663,226)	(156,900,670)	(119,115,473)
Տոկոսներ		-	-	-
		(4,000,000)	(4,000,000)	(4,000,000)
Փոխարժեքային տարբերությունից վնաս		(201,663,226)	(160,900,670)	(123,115,473)
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԶՈՒՏ		(417,797)	(417,797)	(410,833)
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				

ՀՅՈՒՄԻՍ-ՀԱՐԱՎ ԸԱՆԱՊԱՐԶԱՅԻՆ ՄԻՋԱՆՅՔԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ-ԾՐԱԳԻՐ 2

Հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվություններ

2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ

4. Ըստ ծրագրի բաղադրիչների դրամական միջոցների օգտագործման հաշվետվություն

2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ
ԱՄՆ դոլար

Հիմնական բաղադրիչներ	Ծախսումներ		Ֆինանսավորման աղբյուր		Ֆինանսավորման աղբյուր	
	Ընդամենը		ԱԶԲ վարկ թիվ	ՀՀ ֆինանսավորում	ԱԶԲ վարկ թիվ	ՀՀ ֆինանսավորում
	Ավարտված տարի	Կուտակային առ	2729-ARM	Ավարտված տարի	2729-ARM	Կուտակային առ
	31.12.2025	31.12.2025	31.12.2025		31.12.2025	
Աշտարակ և Թալին քաղաքների միջև գտնվող մոտ 41.3 կմ երկարությամբ երկշարք ճանապարհահատվածի վերակառուցում և լայնացում քառաշարքի	29,022,283	182,460,672	3,452,693	25,569,590	143,378,356	39,082,316
Այլ աշխատանքներ	-	146,899	-	-	-	146,899
Խորհրդատվական ծառայություններ և ծրագրի կառավարում	4,260,238	28,352,163	248,804	4,011,435	12,732,189	15,619,974
Պահպանության ծախսեր	444,821	444,821		444,821		444,821
Տոկոսագումար	-	4,000,000	-	-	4,000,000	-
Ընդամենը	33,727,342	215,404,555	3,701,497	30,025,846	160,110,545	55,294,010

ՀՅՈՒՄԻՍ-ՀԱՐԱՎ ՀԱՆԱՊԱՂԱՆՁՄԵՐ, ՄԻՋԱՆՑՔԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ-ԾՐԱԳԻՐ 2

2024թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
ԱՄՆ դոլար

Հիմնական բաղադրիչներ	Ծախսումներ		Ֆինանսավորման աղբյուր		Ֆինանսավորման աղբյուր	
	Ընդամենը		ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM	ՀՀ ֆինանսավորում	ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM	ՀՀ ֆինանսավորում
	Հաշվետու տարի	Կուտակային առ	Հաշվետու տարի		Կուտակային առ	
	31.12.2024	31.12.2024	31.12.2024		31.12.2024	
Աշտարակ և Թալին քաղաքների միջև գտնվող մոտ 41.3 կմ երկարությամբ երկշարք ճանապարհահատվածի վերակառուցում և լայնացում քառաշարքի	24,073,100	153,438,389	24,073,100	-	139,925,663	13,512,726
Այլ աշխատանքներ	-	146,899	-	-	-	146,899
Խորհրդատվական ծառայություններ և ծրագրի կառավարում	6,712,920	24,091,924	1,391,480	5,321,440	12,483,385	11,608,539
Տոկոսագումար	-	4,000,000	-	-	4,000,000	-
Ընդամենը	30,786,021	181,677,212	25,464,581	5,321,440	156,409,048	25,268,164

ՀՅՈՒՄԻՄ-ՀԱՐԱՎ ՀԱՆԱՊԱՐԶԱՅԻՆ ՄԻՋԱՆՑՔԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ-ԾՐԱԳԻՐ 2

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
ԱՄՆ դոլար

Հիմնական բաղադրիչներ	Ծախսումներ		Ֆինանսավորման աղբյուր		Ֆինանսավորման աղբյուր	
	Ընդամենը		ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM	ՀՀ ֆինանսավորում	ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM	ՀՀ ֆինանսավորում
	Հաշվետու տարի	Կուտակային առ	Հաշվետու տարի		Կուտակային առ	
	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2023		31.12.2023	
Աշտարակ և Թալին քաղաքների միջև գտնվող մոտ 41.3 կմ երկարությամբ երկշարք ճանապարհահատվածի վերակառուցում և լայնացում քառաշարքի	13,722,856	129,365,288	13,722,856	-	115,852,562	13,512,726
Այլ աշխատանքներ	-	146,899	-	-	-	146,899
Խորհրդատվական ծառայություններ և ծրագրի կառավարում	2,410,580	17,379,004	1,034,638	1,375,942	11,091,905	6,287,099
Տոկոսագումար	-	4,000,000	-	-	4,000,000	-
Ընդամենը	16,133,436	150,891,191	14,757,494	1,375,942	130,944,467	19,946,724

ՀՅՈՒՄԻՍ-ՀԱՐԱՎ ՀԱՆԱԳԱՐԱՆԱՅԻՆ ՄԻՋԱՆՑՔԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐՆ ԾՐԱԳԻՐ-ԾՐԱԳԻՐ 2

5. Համապատասխանություն Վարկային համաձայնագրի վավերապայմաններին

ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM Վարկային Համաձայնագրի ֆինանսական վավերապայմաններն են (հոդված IV)։

Վավերապայմանի բնութագիրը	Նշումներ
Ծրագրի համար առանձին հաշիվների պահպանում	ԱԶԲ Վարկի ֆինանսավորումը ամբողջովին կատարվում է ուղիղ վճարման միջոցով, ուստի՝ ոչ մի առանձին հաշիվ չի պահվում Կազմակերպության կողմից: ՀՀ Կառավարության համաֆինանսավորումը կատարվում է առանձին հաշվով:
Տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտ՝ հետևողականորեն կիրառված աուդիտի ստանդարտներին համապատասխան, անկախ աուդիտորների կողմից, որոնց որակավորումները, փորձը և իրավասությունները ընդունելի են ԱԶԲ-ի կողմից:	Ֆինանսական հաշվետվությունները ենթարկվում են աուդիտի՝ ԱՄՄ-ին համապատասխան: Աուդիտորները ընտրվում են այն աուդիտորական ընկերությունների կարճ ցանկից, որոնց որակավորումը և փորձը նախապես հաստատվում է ԱԶԲ-ի կողմից: Աուդիտի պայմանները և շրջանակը նախապես համաձայնեցվում է ԱԶԲ-ի հետ:
Մինչև յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա ավարտից վեց ամիսը, ԱԶԲ-ին տրամադրել աուդիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվությունները:	2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ն ընկած ժամանակահատվածի ֆինանսական հաշվետվությունները կներկայացվեն ԱԶԲ-ին մինչև 2026 թվականի հունիսի 30-ը:
ԱԶԲ-ին տրամադրել հաշիվների, ֆինանսական հաշվետվությունների և աուդիտի վերաբերյալ այլ տեղեկատվություն, որը ԱԶԲ-ն ժամանակ առ ժամանակ կարող է ողջամտորեն պահանջել:	ԱԶԲ-ի կողմից պահանջված որևէ տեղեկատվություն տրամադրվել է պատշաճ ժամկետում:
Թույլ տալ ԱԶԲ-ին, նման պահանջի դեպքում, Ծրագրի ֆինանսական հաշվետվությունները և դրա հետ կապված ֆինանսական հարցերը քննարկել նշանակված աուդիտորի հետ, և լիազորել ու պահանջել աուդիտորի ներկայացուցչի մասնակցել ԱԶԲ-ի կողմից պահանջվող նման քննարկման:	Կազմակերպությունը կհետևի վավերապայմաններին, երբ նմանատիպ պահանջ կլինի ԱԶԲ-ի կողմից:
Կազմակերպությունը պետք է հնարավորություն ընձեռնի ԱԶԲ-ի ներկայացուցիչներին ստուգելու Ծրագիրը, Ապրանքներն ու Աշխատանքները և դրան առնչվող ցանկացած գրանցում ու փաստաթուղթ:	Կազմակերպությունը ընդունում է ԱԶԲ-ի կողմից ցանկացած նման պահանջի կատարում:

6. Ծրագրի իրականացման առաջընթացի հաշվետվություն

Ծախսային հոդվածներ	Կուտակային առ 31.12.2025թ.	Բյուջե	Կատարում*
	ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար	%
Աշխատանքներ	143,378,356	151,900,954	94%
Խորհրդատվական ծառայություններ	12,732,189	13,799,046	92%
Տոկոսագումար և պարտավորության վճարներ	4,000,000	4,000,000	100%
Այլ (ներառյալ տեղական հարկեր)	55,294,010	32,000,000	173%
Չնախատեսված	-	8,300,000	n/a
Ընդամենը	215,404,554	210,000,000	103%

(*) Վարկային համաձայնագիրը ստորագրվել է 2011 թվականի մայիսի 30-ին: Վարկային միջոցների հատկացումների վերջնաժամկետն ի սկզբանե սահմանվել էր մինչև 2014 թվականի դեկտեմբերի 31-ը, այնուհետև երկարաձգվել էր մինչև 2017 թվականի հունիսի 30-ը, իսկ հետագայում՝ մինչև 2019 թվականի սեպտեմբերի 14-ը: 2019 թվականի մայիսի 27-ին Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարությունը դիմել է Ասիական զարգացման բանկին (ԱԶԲ)՝ խնդրելով երկարաձգել Վարկային համաձայնագրի փակման ժամկետը մինչև 2024 թվականի դեկտեմբերի 31-ը: Տրանշ 2-ի փակման ամսաթիվը սահմանվել էր 2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ը:

2023 թվականի նոյեմբերի 22-ի Վարկային համաձայնագրի փոփոխության հիման վրա Տրանշ 2-ի փակման ամսաթիվը սահմանվել է 2024 թվականի դեկտեմբերի 31-ը:

Ասիական զարգացման բանկի (ԱԶԲ) Տրանշ 2-ի շրջանակներում մասհանումների իրականացումն ավարտվել է 2025 թվականի ապրիլի 30-ին: Հետագա բոլոր վճարումները կատարվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության միջոցների հաշվին: Ծրագրի ավարտը նախատեսվում է 2027 թվականին:

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի դեկտեմբերի 21-ի գրության՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը պարտավորվել է ֆինանսավորել Տրանշ 2-ի շրջանակներում առաջացող ֆինանսավորման ցանկացած պակասորդ, ինչպես նաև Տրանշ 2-ի իրականացման ընթացքում առաջացած կամ առաջանալիք ծախսերի գերազանցումները: Հետևաբար, գործող պայմանագրերի շրջանակներում չկատարված բոլոր վճարումները, ինչպես նաև ծրագրի փակման ամսաթվից հետո առաջացած լրացուցիչ ծախսերը ֆինանսավորվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության համաֆինանսավորման միջոցների հաշվին:

7. Ծրագրի ծախսումների կուտակային հաշվետվություն

2025թ. դեկտեմբերի 31 ժամանակաշրջանի համար

ԱՄՆ դոլար

Հոդվածներ	Փաստացի		Նախատեսված		Շեղում	
	Ավարտված տարի	Կուտակային առ	Ժամանակա-հատված	Կուտակային առ	Ժամանակա-հատված	Կուտակային առ
	31.12.2025	31.12.2025	31.12.2025	31.12.2025	31.12.2025	31.12.2025
Աշխատանքներ(ԱԶԲ)	3,452,693	143,378,356	3,552,319	142,128,135	(99,626)	1,250,221
Խորհրդատվական ծառայություններ(ԱԶԲ)	248,804	12,732,189	250,990	13,210,606	(2,186)	(478,418)
Տոկոսագումար	-	4,000,000	-	4,000,000	-	-

ՀՀՈՒՄԻՍ-ՀԱՐԱԿ ԸՆԴԱՊԱՐԱԶԱՅԻՆ ՄԻՋԱՆՑՔԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ-ԾՐԱԳԻՐ 2

Հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվություններ

2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ

Հիմնական բաղադրիչներ	31.12.2025թ- ին ավարտված տարի			Կուտակային 31.12.2025-ի դրությամբ		
	ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM	ՀՀ կառավարության համաֆինանսավորում	Ընդամենը	ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM	ՀՀ կառավարության համաֆինանսավորում	Ընդամենը
Աշխատանքներ	3,452,693	25,569,590	29,022,283	143,378,356	39,082,316	182,460,672
Խորհրդատվական ծառայություններ	248,804	1,208,388	1,457,192	12,732,189	5,790,014	18,522,203
Տոկոսագումար	-	-	-	4,000,000	-	4,000,000
Այլ աշխատանքներ	-	2,803,047	2,803,047	-	9,742,478	9,742,478
Այլ խորհրդատվական ծառայություններ	-	-	-	-	234,381	234,381
Ծրագրի կառավարման ծախսեր	-	444,821	444,821	-	444,821	444,821
Ընդամենը	3,701,497	30,025,846	33,727,342	160,110,545	55,294,010	215,404,555

ԱՄՆ դոլար

Հիմնական բաղադրիչներ	31.12.2024թ.-ին ավարտված տարի			Կուտակային 31.12.2024-ի դրությամբ		
	ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM	ՀՀ կառավարության համաֆինանսավորում	Ընդամենը	ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM	ՀՀ կառավարության համաֆինանսավորում	Ընդամենը
Աշխատանքներ	24,073,100	-	24,073,100	139,925,663	13,512,726	153,438,389
Խորհրդատվական ծառայություններ	1,391,480	-	1,391,480	12,483,385	4,581,626	17,065,011
Տոկոսագումար	-	-	-	4,000,000	-	4,000,000
Այլ աշխատանքներ	-	5,321,440	5,321,440	-	6,939,431	6,939,431
Այլ խորհրդատվական ծառայություններ	-	-	-	-	234,381	234,381
Ընդամենը	25,464,581	5,321,440	30,786,021	156,409,048	25,268,164	181,677,212

ԱՄՆ դոլար

Հիմնական բաղադրիչներ	31.12.2023թ.-ին ավարտված տարի			Կուտակային 31.12.2023-ի դրությամբ		
	ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM	ՀՀ կառավարության համաֆինանսավորում	Ընդամենը	ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM	ՀՀ կառավարության համաֆինանսավորում	Ընդամենը
Աշխատանքներ	13,722,856	-	13,722,856	115,852,562	13,512,726	129,365,288
Խորհրդատվական ծառայություններ	1,034,638	-	1,034,638	11,091,905	4,581,626	15,673,531
Տոկոսագումար	-	-	-	4,000,000	-	4,000,000
Այլ աշխատանքներ	-	1,375,942	1,375,942	-	1,617,991	1,617,991
Այլ խորհրդատվական ծառայություններ	-	-	-	-	234,381	234,381
Ընդամենը	14,757,494	1,375,942	16,133,436	130,944,467	19,946,724	150,891,191

9. ԱԶԲ 2729-ARM վարկի ֆինանսավորում

	Ավարտված տարի	Ավարտված տարի	Կուտակային առ
	31.12.2025	31.12.2024	31.12.2025
	ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար
Ուղիղ վճարում	3,701,496.86	25,464,581	156,110,545
Տոկոսագումար	-	-	4,000,000
Ընդամենը	3,701,497	25,464,581	160,110,545

10. Դրամական միջոցներ

	Առ 31.12.2025թ. ԱՄՆ դոլար	Առ 31.12.2024թ. ԱՄՆ դոլար	Առ 31.12.2023թ. ԱՄՆ դոլար
Ընթացիկ հաշիվ, ՀՀ համաֆինանսավորում	-	-	6,964
Ընդամենը	-	-	6,964

11. Կանխավճարներ

Կանխավճարներ	Առ 31.12.2025թ.	Առ 31.12.2024թ.	Առ 31.12.2023թ.
	ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար
Corsan Corviam Construcccion S.A.	27,612,508	27,612,508	27,612,508
JV A.A.B. Project LLC-M/s Dineshchandra R Agrawal Infracon Pvt. Ltd.	-	405,558	2,189,630
Armenian Branch of Levantina, Ingenieria y Construcccion	-	7,598,511	7,598,511
EGIS International Armenian Branch	-	-	156,091
Ընդամենը	27,612,508	35,616,576	37,556,740

12. Կրեդիտորական պարտքեր

Կրեդիտորական պարտքեր	Առ 31.12.2025թ.	Առ 31.12.2024թ.	Առ 31.12.2023թ.
	ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար	ԱՄՆ դոլար
Armenian Branch of Levantina, Ingenieria y Construcccion	3,699,872	3,094,604.79	364,594.38
Uptime LLC	-	1,664.82	-
EGIS International Armenian Branch	143,491.33	213,855.36	25,596.98
Corsan Corviam Construcccion S.A.	8,977,715.00	8,977,715.00	8,977,715.00
JV A.A.B. Project LLC-M/s Dineshchandra R Agrawal Infracon Pvt. Ltd.	1,050,101.49	2,552,194.74	367,519.00
Media Model LLC	-	-	25,596.98
Այլ խորհրդատվական ծառայություններ	-	-	19,999.11
Ընդամենը	13,871,179.89	14,840,034.71	9,781,021.45

13. Դատական հայցեր

ա) 2019 թվականի նոյեմբերին Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունը դիմում է ներկայացրել Միջազգային առևտրի պալատ՝ «Corsan Corviam Construcccion S.A.» ընկերության դեմ արբիտրաժային վարույթ նախաձեռնելու նպատակով:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2023 թվականի հուլիսի 27-ի թիվ 1285-ԱԳ որոշմամբ հաստատվել է Հաշտության համաձայնագիրը:

Համաձայնագիրը Կորսան Կորվիամ Կոնստրուկսիոն ԷՍ.Ա. Ընկերության կողմից ստորագրվել է 2023 թվականի հուլիսի 31-ին, Բանկի կողմից՝ 2023 թվականի օգոստոսի 4-ին, իսկ Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության կողմից՝ 2023 թվականի օգոստոսի 9-ին:

Հաշտության համաձայնագրի համաձայն՝ նախարարությունը և Կորսան Կորվիամ Կոնստրուկսիոն ԷՍ.Ա. Ընկերությունը համատեղ դիմել են իսպանական դատարանին և արբիտրաժային տրիբունալին՝ համապատասխան դատական և արբիտրաժային վարույթները կարճելու նպատակով: Արդյունքում, իսպանական դատական վարույթն ավարտվել է 2024 թվականի դեկտեմբերի 9-ին, իսկ արբիտրաժային վարույթը՝ 2024 թվականի դեկտեմբերի 30-ին:

Սակայն Հաշտության համաձայնագիրը դեռևս գաղտնի է:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ. ԾԱԽՍՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆԵՐԸ ԸՍՏ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ

*Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցքի ներդրումային ծրագիր-Ծրագիր 2
ԱԶԲ վարկ թիվ 2729-ARM
01.01.2025-ից մինչև 31.12.2025 ժամանակահատվածի համար
ԱՄՆ դոլար*

Նկարագրություն	Ավարտված տարի	Ավարտված տարի	Պայմանագիր
	31.12.2024	31.12.2025	
	Ընդամենը վճարված է	Ընդամենը վճարված է	
Աշխատանքներ			
Շինարարություն	3,452,693.14	24,073,100.46	Պայմանագիր No: CW-ICB -T2-2021/1, Պայմանագիր No: CW-ICB -T2-2022/2
Ընդհանուր Շինարարություն (ԱԶԲ միջոցներ)	3,452,693.14	24,073,100.46	
Խորհրդատվական ծառայություններ			
Ինժինեական ծառայություններ	241,783	1,277,252	ADB/T2/CS/SSS/01-T2
CAP/LARP հավելվածի իրականացում	-	107,244	Պայմանագիր խորհրդատվական ծառայությունների համար 15.11.2018 ADB/NS/CS/CQS/2018-2
Աուդիտ	7,021	6,984	Պայմանագիր աուդիտորական ծառայությունների համար 16.10.2017 02CS0004
Ընդհանուր խորհրդատվական ծառայություններ (ԱԶԲ միջոցներ)	248,804	1,391,481	
Աշխատանքներ			
Շինարարություն	25,569,590		Contract No: CW-ICB -T2-2021/1, Contract No: CW-ICB -T2-2022/2
Ընդհանուր շինարարություն(ՀՀ Կառավարության միջոցներ)	25,569,590		
Խորհրդատվական ծառայություններ			
Ինժինեական ծառայություններ	1,207,004		ADB/T2/CS/SSS/01-T2
CAP/LARP հավելվածի իրականացում			
Աուդիտ	1,385		Պայմանագիր աուդիտորական ծառայությունների համար 16.10.2017 02CS0004
Ծրագրի կառավարման ծախս	444,821		
Ընդհանուր խորհրդատվական ծառայություններ (ՀՀ Կառավարության միջոցներ)	1,653,209		
Հարկեր ֆինանսավորված ՀՀ Կառավարության կողմից			
Կառուցապատում	2,720,048.17	5,094,289.58	
Ինժինեական ծառայություններ	82,999	225,758	
Աուդիտ	-	1,392	
Ընդհանուր ծախսեր (ՀՀ Կառավարության միջոցներ)	2,803,047	5,321,440	
Ընդհանուր ծախսեր	33,727,342	30,786,021	

ՀԱՅԿԻՄԲԱՆԿԱՅԻՆ ԶԱՆԴԱՊԱՐԶԱՅԻՆ ՄԻՋԱՆՑՔԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ-ԾՐԱԳԻՐ 2

*Հատուկ նպատակների ֆինանսական հաշվետվություններ
2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի վերաբերյալ
25*